# Puoliväliriihen 2026-2029 kirjaukset
## TEM-pääluokka

## Talousvaliokunta 13.5.2025

TEM/ Jukka Nummikoski

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

# TEM pääluokan kehykset vuosille 2026-2029

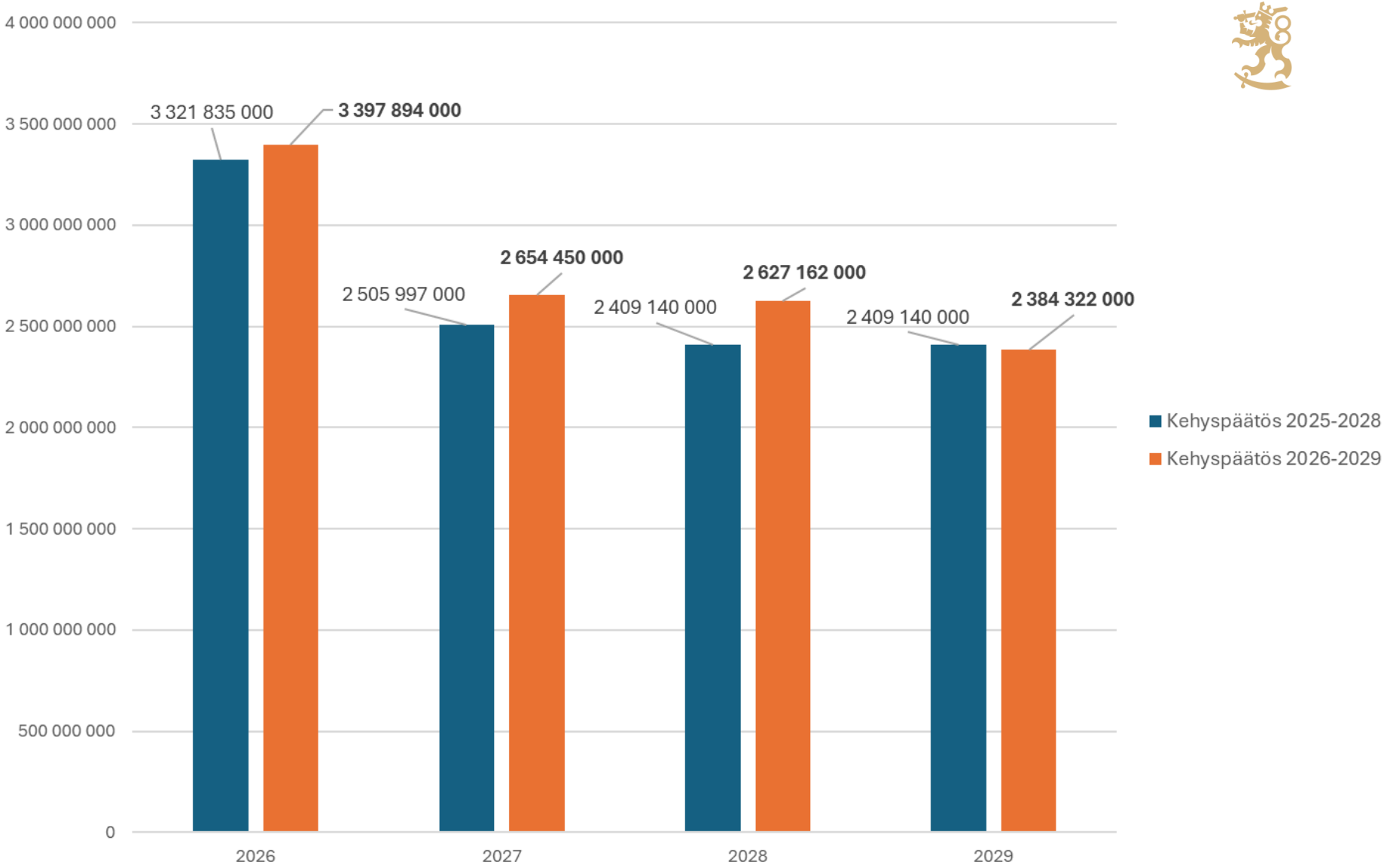

# Pöytäkirjamerkinnät

**Tekoäly**

- Nopeutetaan tekoälyn vaikuttavaa käyttöönottoa ja esimerkiksi pilottien skaalautuvuutta koko julkisessa hallinnossa edistämällä kehityksen vaatimia investointeja sekä tarvittaessa tukemalla osaamisen vahvistamista ja lainsäädäntötyötä, jotta tekoälyn tai automaation hyödyntämistä koskevia mahdollisia esteitä voidaan poistaa tehokkaasti.

**Työllisyys**

- Valmistellaan työllisyydenhoidon norminpurkukokeilu valituilla pilottialueilla (3 kpl).

**Työelämän tietosuojalaki**

- Selkeytetään työelämän tietosuojan sääntelyä. Selvitetään työelämän tietosuojalain muutostarpeet ja mahdollisuudet hallinnollista taakkaa aiheuttavan Suomi-lisän kumoamiseksi.
- Lisäksi hallitus päätti laskea henkilöstön hallintoedustuksen soveltamisraja 150:stä 100 työntekijän yrityksiin. Hallintoedustus tulee toteuttaa hallituksessa tai johtoryhmässä.
- Kehysriiheen mennessä on selvitetty universaalin ansiosidonnaisen mallin ja sekä työttömyysturvan lineaarimallin erilaisia toteutusvaihtoehtoja. Selvitysten osalta ei toistaiseksi käynnistetä jatkovalmistelua

**Kotoutuminen ja maahanmuutto**

- Vahvistetaan Suomen houkuttelevuutta korkean tuottavuuden tehtävissä toimivien kansainvälisten osaajien silmissä ja sujuvoitetaan edelleen erityisesti asiantuntijoiden maahanmuuton prosesseja. Tavoitteena on yhden luukun periaate.

- Edistetään sujuvaa maahanmuuton kokonaisprosessia, joka sisältää myös ensitunnistautumisen ulkomailla, henkilökorttien saamisen, pankkitilien avaamisen sekä kotikuntarekisteröinnin.

# Energia-alan kasvutoimikirjaukset puoliväliriihessä

- Vahvistetaan energia- ja ympäristöteknologian systeemitason tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja liiketoimintaosaamista.

- Selvitetään mahdollisuudet olemassa olevan ydinvoimakapasiteetin kasvattamiselle
  - Hallitus pitää lisäydinvoiman rakentamista erittäin tärkeänä ja näkee uusien pienydinvoiman teknologiaratkaisujen pilotoinnin ja hyödyntämisen mahdollisuutena varmistaa kohtuuhintaisen sähkön ja lämmön tarjontaa.

- Jatketaan ydinenergian lisärakentamisen edistämisvaihtoehtojen selvittämistä ja valmistelua tavoitteena synnyttää Suomeen vähintään yksi perinteisen ydinvoimalaitoksen investointipäätös sekä investointipäätökset useista modulaarisista laitoksista.
  - Hallitus linjaa energia- ja ilmastopoliittisessa strategiassa tarkemmin ydinvoimasta sekä antaa ydinenergialain uudistuksen eduskunnalle syksyllä 2025.

- Valmistellaan EU:n sähkömarkkinauudistuksessa määritellyn fossiilittoman jouston tukimekanismin käyttöönottoa.
  - Päätökset mallin yksityiskohdista ja mahdollisesta käyttöönotosta tehdään erikseen valmistelun edettyä.
  - Mekanismilla rahoitetaan sähkön toimitusvarmuutta vahvistavia investointeja ja mekanismi itsessään rahoitettaisiin mahdollisuuksien mukaan sähkömarkkinoiden sisältä.
  - Tavoitteena on saada sähkömarkkinoille mukaan nopeammin käynnistyvää kapasiteettia, kuten moottorivoimalaitokset ja kaasuturbiinit.
  - Selvitetään velvoitteita, joilla sääriippuvainen sähköntuotanto osallistuisi kapasiteettimekanismiin.
  - Tavoitteena on, että investointitukihaku tai -kilpailutus järjestettäisiin vuoden 2025 aikana.

# Energia-alan kasvutoimikirjaukset puoliväliriihessä

- Fossiilittoman tukimekanismin jälkeen selvitetään lisäksi laajempaa kapasiteettimekanismia tavoitteena riittävä perus- ja säätövoima sekä houkuttelevan investointiympäristön varmistaminen, ml. mahdollinen tuki uuden ydinvoiman syntymiseksi.

- Vesivoimaan (ml. pumppuvoimalaitokset) ei kohdisteta tuotantoa ja erityisesti sen säätökykyä heikentäviä uusia ympäristövaatimuksia. Vesipuitedirektiivin toimeenpanossa käytetään täysimääräisesti kansallinen liikkumavara eikä toimeenpanolla vaaranneta vesivoiman säätökyvyn heikentymistä sähköjärjestelmän kannalta merkittävissä vesivoimaloissa.

- Yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi määritellään varautumisvelvoite eräille kriittisille toimijoille. Esimerkkinä ovat kaukolämpöalan yhtiöt.

- Huoltovarmuuskeskuksella polttoturpeen varmuusvarasto, jota sen tavoitteena on ylläpitää vähintään vuodet 2022–2028. Varmistetaan, että tämä vastaa huoltovarmuuden tarpeita myös muuttuvassa geopoliittisessa ympäristössä. Kasvu- ja kuiviketurve määritellään strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi ja turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi.

# Energia-alan kasvutoimikirjaukset puoliväliriihessä

- Turvataan uuden lupaviranomaisen perustamisen yhteydessä sille riittävät resurssit. Hallitus huolehtii tiettyjen puhdasta siirtymää edistävien hankkeiden etusijamenettelyn jatkosta ja tarvittavasta resurssoinnista. Hallituksen esitys yhden luukun palveluista annetaan viikolla 18, jotta uusi lupa-, ohjaus- ja valvontavirasto voi aloittaa toimintansa suunnitellusti 1.1.2026.

- Edistetään luvituksen kannalta selkeiden teollisuuspuistojen kansallista toimintamallia paikallisten puhtaan siirtymän klustereiden edistämiseksi. Sujuvoitetaan ydinvoima-hankkeiden kaavoitusta alueidenkäyttölain uudistuksessa siten, että uusiutuvan energian hankkeiden lisäksi myös ydinvoimahankkeiden kaavavalitukset priorisoidaan tuomioistuimissa.

- Tuulivoiman etäisyyssääntelyä koskeva hallitusohjelmakirjaus toteutetaan tavalla, joka mahdollistaa puhtaan energiantuotannon kasvun ohjaten tuulivoimaa asutuksen, sosiaalisen hyväksynnän, luonnon sekä sähkönsiirron näkökulmasta tarkoituksenmukaisille sijainneille.

# Energia-alan kasvutoimikirjaukset puoliväliriihessä

**Kantaverkon ja sähköverkkojen kehittäminen**

- Nopeutetaan koko maassa verkon rakentamista poistamalla verkonhaltijoilta esteet rakentaa 400 kV:n jakeluverkkoa sekä mahdollistaa jakeluverkon haltijoille verkon kehittämistä nykyistä kattavammin verkon käyttäjien tarpeisiin vastatakseen. Hallitus antaa esityksen suurjännitteisestä jakeluverkosta ja lain tavoitteena on astua 1.7.2025. Fingridin investointiohjelmaa kasvatetaan ja lisätään Fingridin omaa pääomaa investointi-ohjelman toteuttamisen nopeuttamiseksi.

- Nostetaan Fingridin investointikykyä miljardilla eurolla 5,2 miljardiin euroon vuosien 2025–2034 kantaverkon investointiohjelmaan. Hallitus kiirehtii yhtiötä nopeuttamaan investointiohjelman toteuttamisessa välittömästi.

- Hallitus varautuu myöntämään Fingridille tarvittavan pääomituksen, joka luo varmuutta teollisten investointien tarpeisiin ja nopeuttaa Fingridin investointikykyä.

- Osana itäisen Suomen ohjelman toteuttamista hallitus tukee Fingridin YVA-suunnittelun aloittamista Huutokoski-Kontiolahti –hankeen osalta välittömästi.

# Energia-alan kasvutoimikirjaukset puoliväliriihessä

**Vetyalan edistäminen, Gasgridin verkot, hiilidioksidin talteenotto ja hyötykäyttö**

- Luodaan edellytykset toimiville vetymarkkinoille tukemaan teollisten investointien syntymistä. Sähkömarkkinaa ja -järjestelmää sekä vetyinfraa kehitetään vastaamaan nykyisiä tarpeita ja tulevia ennakoiden sekä teollisia investointeja Suomeen edistäen.

- Hallitus on valmis pääomittamaan Gasgridin toiminta- ja investointikykyä vetyverkon investointien toteuttamiseksi, jotta Suomessa on 2035 mennessä valtakunnallisesti laajasti kattava vetymarkkina ja sitä palveleva kansallinen vetyinfrastruktuuri.

- Alueellisille vetylaaksoille ja –investoinneille luodaan edellytyksiä luvituksella ja hankkeiden valmistelulla. Gasgrid ja Fingrid valmistelevat vuoden 2025 aikana hallitukselle yhteisen selvityksen teollisten vetyinvestointien edellyttämästä energiainfrastruktuurista (ml. vety- ja sähköverkot) ja lisäinvestoinneista vuosille 2027–2035

- Huolehditaan Suomen kilpailuedusta luoda uutta kasvua vetytalouden saralla etenkin biogeenistä hiilidioksidia ja puhdasta sähköä yhdessä hyödyntämällä. Suomen vahvuudet käännetään investoinneiksi esimerkiksi synteettisten polttoaineiden valmistamiseksi vahvistamaan eurooppalaista omavaraisuutta.

- Hiilidioksidin talteenotolla Suomeen luotaisiin uutta teollista tuotantoa, fossiilisia tuontipolttoaineita saataisiin korvattua kotimaisella polttoainetuotannolla ja Suomen hiilidioksidipäästöt vähenisivät huomattavasti. Käynnistetään pilotteja teollisesta hiilen sidonnasta, jatkojalostamisesta ja varastoinnista, jotta saadaan kehitys oikealle, nousevalle polulle.

# Lisäyksiä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitukseen

- Nyt päätetyt rahoituksen lisäykset valtiontaloudessa ovat 63 miljoonaa euroa vuonna 2026, 159 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 104 miljoonaa euroa vuonna 2028 ja 97 miljoonaa vuonna 2029.

- Merkittävimmät rahoituksen lisäykset kohdentuvat yritysten T&K-toiminnan vauhdittamiseen. Business Finlandin T&K-toimintaan kohdennettu valtuus nousee yli 100 miljoonalla eurolla vuonna 2026 yhteensä noin 735 miljoonaan euroon ja edelleen noin 890 miljoonaan euroon vuonna 2027. Hallitus on myös varannut LUMI-AI-supertietokoneeseen yhteensä 250 miljoonaa euroa vuosille 2025–2028.

- Business Finlandin T&K-valtuudesta kohdennetaan 10 miljoonaa euroa vuosittain ruoantuotannon uusien arvoketjujen kehittämiseen vuosina 2026–2029. Lisäksi energiasiirtymän T&K-toiminnan vauhdittamiseen kohdennetaan Business Finlandin T&K-valtuudesta ja Suomen Akatemian valtuudesta yhteensä 40 miljoonaa euroa vuosina 2026–2029.

# Lisäyksiä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitukseen

- Elinvoimakeskusten käynnistyessä otetaan käyttöön rahoitusmekanismi, jolla edistetään pk-yritysten tavoitteellista T&K-toimintaa. Elinvoimakeskuksille esitetään yhteensä 30 miljoonan euron valtuuksia vuosille 2026–2028 kolmivuotiseen kokeiluun, jolla vauhditetaan pienten ja keskisuurten yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa.

- Euroopan avaruusjärjestön (ESA) vapaaehtoisiin ohjelmiin kohdennetaan 7 miljoonaa euroa vuonna 2026 ja 20 miljoonaa euroa vuodesta 2027 alkaen. Rahoitus palautuu suomalaisille yrityksille ja tutkimusorganisaatioille mahdollistaen näiden pääsyn kansainvälisiin arvoketjuihin. Lisäksi GTK Mintecin mineraalialan koetehdaskokonaisuuden loppuun saattamiseksi esitetään 37 miljoonan euron valtuutta vuodelle 2027.

- EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille osoitetaan lisäystä 5 miljoonaa euroa vuodesta 2027 lähtien jo aiemmin päätetyn 60 miljoonan euron lisäksi.

- Suomalaisen pääomasijoitustoiminnan edistämiseksi käynnistetään kokonaisarviointiin perustuva uudistustyö, jonka tavoitteena on parantaa Suomen kykyä houkutella riskipääomaa. Kevään kehysriiheen 2026 mennessä arvioidaan tarpeelliset säädösmuutokset, joilla voidaan edistää sijoituksia suomalaisiin pääoma- ja VC-rahastoihin

# Tukea Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoimaisuuteen

- Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmien toimeenpano käynnistyy. Ohjelmilla tuetaan alueiden kasvua ja elinvoimaa.

- Tuleviin elinvoimakeskuksiin perustetaan Itä-Suomen ja Pohjoisen Suomen maakunnalliset investointitiimit, joiden tavoitteena on luoda selkeä toimintamalli tunnistamaan ja edistämään alueen investointeja.

- Lisäksi hallitus varautuu 6G-osaamisen vahvistamisen ja kaupallistamisen rahoitukseen vuoden 2025 lisätalousarvioissa.

- Toteutetaan alueellisena kokeiluna lakiin perustuva matkailijamaksu toteuttamis-edellytysten selvittämisen jälkeen. Selvityksessä tulee huomioida oikeudelliset edellytykset ja sekä muut lainsäädännölliset sekä kuntataloudelliset kysymykset.

| **TEM PL32 JTS 2026-2029** | *2026* | *2027* | *2028* | *2029* |
|---|---|---|---|---|
| Edellinen kehyspäätös | 3 321 835 000 | 2 505 997 000 | 2 409 140 000 | 2 409 140 000 |
| **Kehysehdotus** | **3 397 894 000** | **2 654 450 000** | **2 627 162 000** | **2 384 322 000** |
| Kehys | 2 532 594 000 | 2 168 414 000 | 2 045 371 000 | 1 810 924 000 |
| *Kehyksen ulkopuoliset* | *865 300 000* | *486 036 000* | *581 791 000* | *573 398 000* |
| Valtuus | 2 281 887 000 | 2 416 392 000 | 2 362 786 000 | 2 355 786 000 |
| | | | | |
| **32.01. Hallinto** | | | | |
| Edellinen kehyspäätös | 711 065 000 | 647 660 000 | 645 340 000 | 645 340 000 |
| **Kehysehdotus** | **654 752 000** | **597 803 000** | **595 587 000** | **564 597 000** |
| Kehys | 601 960 000 | 548 731 000 | 546 265 000 | 515 525 000 |
| *Kehyksen ulkopuoliset* | *52 792 000* | *49 072 000* | *49 072 000* | *49 072 000* |
| Valtuus | 63 500 000 | 64 000 000 | 0 | 0 |
| | | | | |
| **32.20. Uudistuminen ja vähähiilisyys** | | | | |
| Edellinen kehyspäätös | 1 336 835 000 | 999 823 000 | 1 033 121 000 | 1 033 121 000 |
| **Kehysehdotus** | **1 617 718 000** | **1 243 570 000** | **1 176 407 000** | **1 058 071 000** |
| Kehys | 1 230 187 000 | 1 090 252 000 | 1 026 477 000 | 908 541 000 |
| *Kehyksen ulkopuoliset* | *387 531 000* | *153 318 000* | *149 930 000* | *149 530 000* |
| Valtuus | 819 141 000 | 992 162 000 | 992 162 000 | 992 162 000 |
| | | | | |
| **32.30. Työllisyys ja yrittäjyys** | | | | |
| Edellinen kehyspäätös | 639 638 000 | 415 239 000 | 411 211 000 | 411 211 000 |
| **Kehysehdotus** | **644 988 000** | **426 308 000** | **426 940 000** | **414 105 000** |
| Kehys | 220 021 000 | 142 672 000 | 144 161 000 | 139 319 000 |
| *Kehyksen ulkopuoliset* | *424 967 000* | *283 636 000* | *282 779 000* | *274 786 000* |
| Valtuus | 399 246 000 | 360 230 000 | 370 624 000 | 363 624 000 |

| | *2026* | *2027* | *2028* | *2029* |
|---|---|---|---|---|
| **32.40. Yritysten erityisrahoitus** | | | | |
| Edellinen kehyspäätös | 175 416 000 | 172 821 000 | 175 217 000 | 175 217 000 |
| **Kehysehdotus** | **128 583 000** | **137 895 000** | **258 561 000** | **243 561 000** |
| Kehys | 128 573 000 | 137 885 000 | 158 551 000 | 143 551 000 |
| *Kehyksen ulkopuoliset* | *10 000* | *10 000* | *100 010 000* | *100 010 000* |
| Valtuus | 1 000 000 000 | 1 000 000 000 | 1 000 000 000 | 1 000 000 000 |
| **32.50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen** | | | | |
| Edellinen kehyspäätös | 458 881 000 | 270 454 000 | 144 251 000 | 144 251 000 |
| **Kehysehdotus** | **351 853 000** | **248 874 000** | **169 667 000** | **103 988 000** |
| Kehys | 351 853 000 | 248 874 000 | 169 667 000 | 103 988 000 |
| *Kehyksen ulkopuoliset* | *0* | *0* | *0* | *0* |
| Valtuus | 0 | 0 | 0 | 0 |